

Vážení čitatelia,
na sklonku leta ubehne štvrtrok od vydania ostatného čísla *Župčianskych novín*. Tie Vám vo svojom augustovom čísle ponúkajú zaspomínať si na udalosti, ktoré v tomto období dominovali. Azda najväčším podujatím v našej obci, počas uplynulých mesiacov, bol *Deň rodiny*, ktorý bol spojený s otvorením nového detského ihriska. Leto sa nesie v znamení festivalov, aj tých folklórnych. Jeden taký sa u nás organizuje poslednú májovú nedeľu už 14 rokov a po pandemickej prestávke sa mohol opäť konať bez obmedzení. Do pozornosti dávame aj druhú časť rozhovoru s pani Máriou Germuškovou, ktorú nájdete v prílohe. Rubrika *Z dejín obce* Vám priblíži históriu terajšieho cintorína a pre najmenších čitateľov ponúkame opäť *Detskú rubriku*. V nej nájdete správnu odpoveď a vyhodnotenie osemsmierovky a tiež zadanie novej súťaže. Aby sme nezabudli na diela veľikána župčianskych dejín Jonáša Záborského, vybrali sme pre Vás jednu úsmevnú bájku z jeho tvorby. Obsah *Župčianskych novín* môžete obohatiť aj Vy, svojou nehonorovanou správou, článkom, či fotografiou, ktoré nám zašlete na náš e-mail noviny@zupcany.sk. Ak bude materiál vhodný, určite sa dočká svojho uverejnenia. Od tohto čísla budú tlačené vydania novín dostávať do schránok už iba občania, ktorí o to požiadali. Ostatní obyvatelia majú možnosť prečítať si *Župčianske noviny* v online verzii na web stránke obce. Ak ste tlačené noviny nedostali a prajete si ich v budúcnosti dostávať, stačí ak to oznámite na obecnom úrade, kde nahlásite svoje meno a adresu. Doručovanie môžete nahlásiť aj prostredníctvom e-mailu. Opäť pripomíname, že táto služba je pre Vás bezplatná.

Redakcia

Trasorítka – Jonáš Záborský

*Hanbila sa švitká
za svoje meno trasorítka.
Aby sa ho zbavila, pošla v cudzie strany,
kde bola hosť ešte nepoznaný.
Lež i tam to isté meno
bolo jej zas priloženo.
Zočiast teda kukučku veštnú v sade,
šla ku nej, čo činiť, ku porade.
„Prestaň chvostom triasť,“ veštica vraví.
„Nie miesto mení povesť, ale mravy.“*

Deň rodiny

Deň matiek, deň otcov a deň detí. Menšie sviatky, ktoré si zaslúžia veľkú oslavu. Povedalo si vedenie našej obce a prišlo s nápadom spojiť tieto menšie podujatia do jedného veľkého, pre všetky mamy, otcov, deti, starých rodičov, priateľov, občanov našej obce. 24. jún 2023 sa stal v Župčanoch Dňom rodiny a v obecnom parku sa už od rána pripravovalo všetko potrebné pre toto, pre našu obec nové, podujatie. Prípravy sťažovalo počasie, ktoré však nikto z organizátorov nedokázal ovplyvniť.

Akcia Deň rodiny so sebou pri niesla hneď niekoľko sprievodných podujatí. Zdravotná poisťovňa Dôvera pripravila stánok, v ktorom pracovníčky poisťovne vykonávali zdravotné merania záujemcom a pre deti pripravili nácvik dentálnej hygieny. Obecná knižnica usporiadala burzu kníh či kreatívne dielničky pre deti a učiteľky z materskej a základnej školy spolu s dobrovoľníkmi z DHZ Župčany pripravili súťaže, za ktoré mohli deti získať drobné odmeny. Hasiči deťom predviedli aj ukážku techniky. Futbalový klub pripravil ukážku a tréning futbalistov a nádejní futbaloví záujemcovia sa mohli priamo na podujatí do klubu zapísať. Program pre deti na Dni rodiny bol pestrý. Počas celého dňa boli k dispozícii skákacie hrady či maľovanie na tvár. Nechýbali ani zvieratá z gazdovského dvora či veterinárka, ktorá predstavila svoju prácu. Pre rodičov a starších bola otvorená kaviareň na terase kaštiela, o ktorú sa postarala Únia žien. Od 15tej hodiny sa program presunul z hornej časti parku k amfiteátru, kde ako prvá vystúpila gospelová kapela JOY, po nej divadlo Portál a večer sa o zábavu postaral DJ Marek.

Sprievodným podujatím bola aj súťaž vo varení kotlíkového gulášu. Do súťaže sa prihlásilo celkovo 11 družstiev. Medzi nimi nechýbala organizácia Stolnoteniový oddiel Župčany, či firmy L.C. MANAGER a LINAK, ktoré v našej obci pôsobia. Svoje družstvo mali

• Pre deti boli pripravené rôzne atrakcie

• DHZ Župčany predvádzali svoju techniku

aj zástupcovia obcí Ľubotín a Brežany. Jedinou podmienkou bolo navariť čo najchutnejší guláš na akýkoľvek spôsob z vlastných surovín. Porotou pri hodnotení boli samotní obyvatelia obce, ktorí pri vstupe dostali jeden hlasovací žetón. Ten po ochutnaní prideliť družstvu, ktorého guláš sa im zdal najchutnejší. Najviac hlasovacích žetónov malo po celkovom sčítaní družstvo ŽIENKA DOMÁCA, ktoré získalo prvú cenu – kotlík s kotliou v hodnote 160€. Za nimi nasledovali družstvá L.C. MANAGER a BORCI, ktoré získali kotlíky na

trojnožke. Na štvrtom a piatom mieste sa umiestnili družstvá KAMARACI a LINAK, ktoré získali produkty spoločnosti L.C. MANAGER. Ostatné družstvá získali cenu útechy – balíček obce Župčany. Obec Župčany zároveň venovala každému družstvu krabicu piva.

Vo večernom programe bola najväčším lákadlom tombola, v ktorej bol hlavnou cenou wellness pobyt. Poďakovanie patrí viac ako dvadsiatim sponzorom, ktorí podujatie podporili finančne, vecnými darmi a cenami do tomboly.

Samuel Kucharik

• Družstvá Žienka domáca a LINAK

• Zástupcovia družstiev Kamaraci, Borci a L.C. MANAGER

• Ostatné družstvá boli odmenené cenou útechy

• Hlavné ceny

Detské ihrisko

Deň rodiny sa stal dňom, keď sa deti v našej obci dočkali po dlhých rokoch detského ihriska. Slávnostné otvorenie pánom starostom prebehlo na poludnie a radosť detí bola zjavná od prvého momentu. Aby táto radosť trvala čo najdlhšie, je potrebné ihrisko využívať bezpečne, dbať na predpisy a neporušovať prevádzkový poriadok. Na každom hracom prvku je umiestnený štítok, ktorý upozorňuje na vekovú kategóriu pre ktorú je daný prvok určený, aby nedošlo

k jeho poškodeniu či zraneniu (úrazu) dieťaťa. To, či bude môcť ihrisko využívať aj nasledujúca generácia detí, majú v rukách terajší používatelia a ich rodičia. Neničme to, čo je na našej obci pekné.

Ihrisko bolo postavené aj vďaka podpore Prešovského samosprávneho kraja a sponzorom L.C. MANAGER a LINAK.

Samuel Kucharik

• Foto na str. 3: Katatína Hudáková, Tomáš Haviar a Daniele Minole

Leto s knižnicou

Na deti sme nezabudli ani počas letných prázdnin. Pripravili sme si pre nich zaujímavé aktivity a počas mesiacov JÚL a AUGUST sme sa spolu stretávali a trávili príjemný čas. V našom parku sme sa zahrali na hľadačov pokladu, zasúťažili sme si, zacvičili, vypočuli niekoľko príbehov, či zahrali mnoho hier. V kultúrnom dome sme tvorili, maškrtili, tancovali, hrali sa a zabávali v prípade chladnejšieho počasia. Tento program sme si pre deti vytvorili spolu s animátorkami Baškou, Radkou a Tamarkou, za čo im patrí veľká vďaka. Nezanevrelí ste však ani na knižnicu a navštevovali nás aj na tomto mieste v hojnom počte, čo nás veľmi teší. Ďakujeme každému, kto nás akýmkoľvek spôsobom podporil a tešíme sa na ďalšie podujatia, ktoré si pre Vás pripravujeme.

JUDr. Viktória Ružbarská • Dobrovoľníci, Foto: JUDr. Viktória Ružbarská

14. ročník folklórnych slávností v Župčanoch.

Občania Župčian a okolia sa v poslednú májovú nedeľu mali možnosť stretnúť na 14. ročníku tradičných *Župčianskych folklórnych slávností*. Na príprave sa podieľal Obecný úrad v Župčanoch, členovia DFSk Záborský, Únia žien v Župčanoch a tiež členovia DHZ Župčany. Na 14. ročníku Župčianskych folklórnych slávností vystúpili a svoje umenie divákovi predstavili folklórne súbory: Jánošík z Filákova, Starišan z Prešova, Malošarišanka z Malého Šariša, Jazero z Rožkovian, Kapušiančan z Kapušian. Ďalej to boli folklórne skupiny: Petrovjančan z Petrovian, Kendičan z Kendíc, FSk Jožka Príhodu z Petrovian, FSk Hermanovčan z Hermanoviec a domáca Dedinská

folklórna skupina Záborský zo Župčian, ktorá sa predstavila obradovým pásmom Kersciny. Zahanbiť sa nedali ani žiaci tanečného odboru ZUŠ Veľký Šariš, elokované pracovisko Župčany pod vedením Kvetoslavy Selčanovej. Záver festivalu patril Ľudovej hudbe Zamiškovci z Kolačkova. Účastníci festivalu sa mali možnosť občerstviť pri stánkoch s jedlom a rôznymi nápojmi, členky Únie žien pripravili dobrôtky v podobe dezertov či horúcej čokolády, nechýbali ani pečené klobásy od pána Kundríka a pána Bačinského, nesklamal však ani pán Mihaló svojim kotlíkovým gulášom. Na svoje si prišli aj deti. Viliam Rusnák im vyčaroval na tvárach hotové umelecké diela. Nechý-

bali ani stánky s cukrovou vatou, zmrzlinou, perníkmi, s praktickými aj upomienkovými predmetmi.

Vedúcej folklórnej skupiny Márii Germuškovej a jej manželovi Jozefovi Germuškovi starosta obce Martin Dluhoš odovzdal pri príležitosti 25. výročia DFSk ďakovný list za dlhoročnú zodpovednú a tvorivú prácu pre folklórnu skupinu a Dedinskej folklórnej skupine Záborský za reprezentáciu obce doma aj v zahraničí. Po veľmi vydatenom podujatí sa už teraz tešíme na budúcoročný, jubilejný 15. ročník Župčianskych folklórnych slávností.

Anna Val'ková

• Foto: Anna Val'ková

V Župčanoch padol ďalší rekord!

V Župčanoch padol ďalší rekord! Opäť sa o neho postarala Únia žien v spolupráci s Národnou transfúznou službou, kedy dňa 2.6.2023 prišlo krv darovať až 47 darcov, čo je o 4 darcov viac ako naposledy (27.1.2023). Stúpajúci počet darcov a najmä prvodarcov, napovedá o rastúcom povedomí našich obyvateľov, o potrebe a nedostatku tejto životodarnej tekutiny v nemocniciach. Únia žien však akt darovania krvi pozdvihla ešte na vyššiu úroveň tým, že sa jej členky

zakaždým postarajú o občerstvenie darcov a vytvoria atmosféru vhodnú na posedenie v príjemnej spoločnosti a načerpanie síl po odbere krvi. Veríme, že tento stúpajúci trend sa zachová a že čím viac obyvateľov našej obce svojou krvou zachráni niekomu život. Najbližší odber krvi je naplánovaný na 6.10.2023, týmto vás v predstihu srdečne pozývame.

Martina Krempaská, Foto: Renáta Kolšovská

• Darovať vzácnu tekutinu často prichádzajú aj členovia DHZ Župčany

• Pán Jozef Schuldes patrí v Župčanoch medzi pravidelných darcov

• Vrecúška s krvou poputujú tým, ktorí to najviac potrebujú

• Členky Únie žien s pánom starostom

25 rokov Dedinskej folklórnej skupiny Záborský v Župčanoch časť 2.

V prvej časti príspevku, ktorý bol uverejnený v májovom čísle našich novín, sme s pani Máriou Germuškovou rozprávali o začiatkoch folklórnej skupiny, o jej repertoári, o úspechoch doma i v zahraničí. V druhej časti príspevku sa budeme rozprávať o tradičnom župčianskom odeve pre mužov aj pre ženy, o materiáloch, farbách či zdobení kroja.

- *Ženské kroje boli určite oveľa náročnejšie, čo do počtu jednotlivých dielov oblečenia, ale aj čo sa týka materiálov, farieb, úprav a ozdôb odevu. Mohli by ste našim čitateľom popísať z akých materiálov sa šili ženské kroje, z akých dielov pozostávali, aký bol rozdiel medzi oblečením slobodného dievčata a vydatej ženy?*

Župčiansky kroj z predvojnového obdobia bol oproti 50. – 60. rokom podstatne jednoduchší. Ženy nosili jednofarebné sukne, zväčša v tmavých farbách z bavlnených látok. Sviatočné boli **baršoňové**, podobné dnešnému zamatu, dlhé skoro až po členky. Prišité vestičky tzv. **brušlíky**, boli z toho istého materiálu ručne vyšívane kvetinovými vzormi. Na sukniach nosili skladané tzv. **glotové**, čierne, lesklé zástery, hovorili im **fartuchy**, ktoré boli cez stred z vrchu nadol zdobené farebnou výšivkou, alebo háčkovým vzorom. Ku kroju

nosili biele bavlnené košele vtedy ešte s dlhými rukávami. Lém okolo krku aj manžety – **opesce** na rukávoch boli tkané, vzorované, zväčša červenej farby. V povojnovom období sa začala skracovať dĺžka sukni aj rukávov na košeli. Sukne boli farebnejšie, do módy prišli sukne z tzv. **krokodílu**, ktorý bol podobný dnešnému brokátu. Na brušlíky si kupovali farebné **bliščaky** – látky tkané s kvetinovou výzdobou, ktoré sa bohato zdobili flitrami a korálkami. Na sviatočné dni sa kroj ešte zdobil vyšívanou mašľou previazanou okolo pása a vpredu na zástere ozdobne prekladanou. Vydaté ženy chodili vždy začepčené. Vlasy mali stočené pod čierny čepiec, ktorý bol na zadnej strane bohato vyšívany, zdobený korálkami a flitrami. V prednej časti bol prekrytý tzv. **čolkom** – pás látky so šnúrkami na viazanie, tiež zdobený lesklými korálkami. Na vrch čela sa prikladala háčkovaná, tvrdo naškrobená a vytvarovaná čipka priviazaná pletenými šnúrkami – **galunkami**. Spájané vrstvy sa nakoniec prekryli čiernou mašľou, širokou asi 10 cm, ktorá sa na zátylku previazala a spustila po chrbte až po dĺžku sukne. Na čepiec si dávali ešte **chustky** – šatky. Tak ako oblečenie bolo na bežný deň ušité z jednoduchých materiálov, bez výrazných ozdôb tak aj pri šatkách bol rozdiel. Na bežný, pracov-

ný deň to bola jednoduchá látková, no na sviatočné dni a do kostola boli vyšívane tak, aby aj farebne ladili s obradovým rúchom kňaza v kostole. Napríklad na mariánske sviatky boli ladené do modra, na Ducha Svätého boli červené, v advente tmavšie a na pôstne dni čierne. Doma a na robotu si obúvali jednoduché šnurovacie topánky alebo sa chodilo na boso. Na sviatočné dni, do kostola alebo na tanec nosili čierne čižmy s tvrdou, až po kolená vysokou sárou.

- *Podme si porozprávať aj o mužskom kroji. Z čoho pozostával mužský kroj, z akých bol materiálov?*

Mužské sviatočné nohavice ešte v predvojnovom období boli svetlé ľanové – **drelichové**, zdobené v prednej hornej časti stehien a po bokoch čiernou stužkou. Špeciálna nášivka v oblasti stehien tzv. **klúč** bol špecifický pre každý región. V povojnových časoch sa už od nich upúšťalo, začali sa nosiť viac tmavé látkové nohavice, nosili sa aj tzv. **pričezi** – podobné jazdeckým nohaviciam. Košele sa šili biele bavlnené aj ľanové s dlhým rukávom, na ktorých manžety **opesci** aj lem okolo krku bol zdobený červenou tkanou nášivkou. Vesty sa šili z čiernej zafarbenej, hrubo tkanej látky, alebo čierneho **flisu** a tiež zdobené farebnými nášivkami. Tu sa používala kombinácia červenej, modrej, žltej a zelenej farby v pravidelných vzoroch, ktoré boli charakteristické pre jednotlivé regióny. V bežný pracovný deň sa nosili tzv. robotné jednoduché pohodlné nezdobené nohavice, košele aj vesty, alebo tiež už znosené sviatočné oblečenie, ktoré sa nosilo, kým sa nerozpadlo. K sviatočným odevom si obúvali, podobne ako ženy, čierne čižmy s tvrdou sárou vysokou až pod kolená a na bežný deň šnurovacie topánky **boganče**.

• Pôvodný súbor, foto: archív Bartolomej Hudáček

- *Nemali by sme opomenúť ani výnimočné udalosti, akými je bezpochyby svadba. Mohli by ste nám povedať, či boli nejaké špecifické doplnky, ktoré nevestu a ženícha odlišovali od ostatných, sviatočne odetých hostí?*

V svadobný deň bola nevesta oblečená v **bilíne**. Mala bielu sukňu, zásteru, biely **bliščak** lemovaný svetlomodrou vyšívanou stužkou, bola ozdobená bielou šerpou, na hlave bohatý zelený vienok s bielymi kvetmi a tkaný biely **partek** s jemným kvetinovým vzorom. Bol to obdĺžnikový obrúsok cca 50 x 150 cm, ktorý mala nevesta preložený poza chrbát na predlaktiach oboch rúk. Mladoženáč bol prizdobený bohatým pierkom na veste aj na klobúku.

- *Ušitie sviatočného, bohato zdobeného kroja si iste vyžadovalo nielen šikovnosť, skúsenosti, ale aj veľa času. Chcem sa opýtať, boli tu špeciálni krajčíri či krajčírky, ktorí sa venovali tomuto remeslu?*

Ženy zvykli šiť oblečenie za dlhých zimných večerov. Tieto zručnosti sa predávali z generácie na

generáciu. Samozrejme, boli šikovnejšie aj menej zručné. Tie si potom dávali šiť tým šikovnejším. Snáď poslednou takou, ktorá nikomu neodmietla pomoc u nás v Župčanoch, na ktorú si ja pamätám, boli babka Mitrová. Volali sme ich cetka **Viazankaňa** alebo aj babka Lazorová. Na podnet p. učiteľky Adamčíkovej (pred cca 40. rokmi) oni ušili modrotlačové kroje pre folklórnu skupinu, ktoré slúžia už niekoľkým generáciám. Aj tento rok ich mali oblečené naše dievčatá pri dobrovoľnom vstupnom na 14. ročníku Župčianskych folklórnych slávností.

Ako sme slúbili v predchádzajúcom čísle, dnes sme zavŕšili rozprávanie o Dedinskej folklórnej skupine Záborský. Dúfam, že sa nám dostatočne podarilo opísať tradičné odievanie v našej obci, ktoré v súčasnosti vo forme krojov reprezentuje DFSk Záborský pri svojich vystúpeniach doma aj v zahraničí. V auguste budú moct' obdivovať krásu nášho folklóru ako aj nádheru župčianskych krojov na medzinárodných folklórnych slávnostiach v Macedónsku.

- *Juraj Jurčo – učiteľ, zakladateľ Pôvodného súboru, foto: archív Bartolomej Hudáček*

Pani Márii Germuškovej ďakujem za čas a ochotu podeliť sa s nami o svoje vedomosti a skúsenosti.

S Máriou Germuškovou sa rozprávala Anna Val'ková.

- *Župčianske družičky v pôvodných krojoch, Foto: Bartolomej Hudáček*

Kto sú naši poslanci?

Katarína Hudáková

Ing. Katarína Hudáková sa narodila v Prešove pred 46 rokmi, no detstvo strávila vo Vranove nad Topľou so svojimi štyrmi súrodencami. Po absolvovaní Obchodnej akadémie pokračovala v štúdiu na Žilinskej univerzite, následne sa zamestnala ako ekonómka. V súčasnosti pracuje pre Slovenskú správu ciest, pričom sa venuje majetkovoprávnemu vysporiadaniu pozemkov pod cestami I. triedy. Často zo svojej pracovnej pozície komunikuje s katastrálnym úradom, štátnymi inštitúciami, obcami a mestami. Vo voľnom čase obľubuje kino, najmä nevšedné filmy, divadlo, rockovú, ale aj ľudovú cimblovú hudbu, turistiku a cykloturistiku. Od 10 rokov sa aktívne venovala volejbalu a v juniorskom veku so svojim tímom získala titul majsterky Slovenska. S manželom Martinom, s ktorým sa zoznámili na vysokej škole, sa do Župčian prisťahovali v roku 2015. Spolu vychovávajú 4 deti, dvoch chlapcov a dvojčičky – chlapca a dievča. Na život v obci si rýchlo zvykli, deti navštevovali tunajšiu MŠ a ZŠ, celá rodina sa zúčastňovala rôznych udalostí a aktivít a vo všeobecnosti spoznali veľa milých ľudí a rodín. Katarína sa zapojila aj do cvičenia zumbly s členkami Únie žien, veľmi sa jej páči, že v Župčanoch sú aj ďalšie organizácie, ktoré fungujú nielen samostatne, ale vedľa navzájom spolupracovať, a tak pozdvihujú športovú, kultúrnu a duševnú úroveň obce. Koncom roka 2021 Katarínu oslovil terajší pán starosta, ktorý hľadal do svojho tímu šikovných ľudí z praxe, potenciálne nápomocných pri „budovaní“ lepšej obce. Nikdy nemala politické ambície, no motivovala ju situácia v obci, najmä v lokalite, v ktorej býva. Masívna výstavba a minuloročné extrémne sucha si vyžiadali svoju daň. Za dôležité preto považuje rozšírenie existujúcej vodovodnej siete, taktiež je z jej pohľadu potrebné venovať sa otázke bezpečnosti na obecných cestách,

budovaniu chodníkov a verejného osvetlenia. Keďže býva v lokalite „Nad jablňami“, apeluje najmä na jej rozvoj, lebo má pocit, že na túto oblasť sa akosi zabúda. Vyššie spomenuté Katarínu priviedlo ku kandidatúre za poslankyňu. Výsledky volieb ju milo prekvapili, všetkým ďakuje za odovzdané hlasy a prejavenu dôveru. V tomto volebnom období je predsedníčkou Komisie finančných a sociálnych vecí. Svoju funkciu berie vážne, oceňuje podporu pána starostu aj to, že si vždy nájde čas, vypočuje ju, snaží sa postupne riešiť všetky nedostatky a o všetkom poslancov a obyvateľov informovať. Pozitívne vníma aj zoskupenie zvolených poslancov, ktorí chcú pre obec to najlepšie, sú názorovo jednotní a vedia sa dohodnúť. Jej motto znie: **„Verím, že všetko zlé sa na dobré obráti a viem, že v každom z nás je veľa dobrého a správneho a keď každý začneme od seba, spolu môžeme dokázať neuveriteľné...“**

Katarína Hudáková, Martina Krempaská

Jozef Kucharik

Jozef Kucharik má 47 rokov, je ženatý a s manželkou Andreou majú dve deti. Pracuje ako samostatne zárobkovo činná osoba v autodoprave. Je rodákom v tejto obci a preto, ako sám vraví, má záujem podieľať sa aktívne na jej rozvoji. Rozhodol sa preto kandidovať za poslanca do obecného zastupiteľstva. S rodinou býva na bočnej ulici a preto chce docieľať, aby aj vo vedľajších častiach obce bol plnohodnotný život, najmä čo sa týka stavu ciest či inžinierskych sietí, pretože tie tam často chýbajú. V tomto volebnom období je členom Komisie ochrany verejného poriadku a predsedom Komisie o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov.

Samuel Kucharik

Starosta informuje...

Pri písaní tejto rubriky si uvedomujem, ako rýchlo plynie čas a koľko udalostí sa udialo, kde pre zhrnutie mi dobre poslúži spätné prelistovanie diára. Po 3. krát sadám a píšem pre vás niekoľko dôležitých faktov zo života v našej obci. Ostatný štvrtrok hodnotím ako striedanie pozitívnych a negatívnych emócií. Začnem negatívnymi, aby som pozitívne skončil. Nemilo ma prekvapuje, koľko tu máme susedských sporov, a to o viac, keď vidím, že platí slovenské príslovie „Za dobrotu na žobrotu“. Budeme sa hašteriť o doslova 8 centimetrový kúsok, napriek predchádzajúcej susedskej pomoci a ústupku. Tichý boj prebieha aj medzi developermi a tu platí ďalšie príslovie – „Zlodej kričí, chyťte zlodeja“. Najhoršie je v tomto boji to, že administratívne to výrazne zaťažuje obec a obeťou sú obyvatelia. Záver negatívnych informácií je, že do zastupiteľstva sa už dostali vyhrážky, osočovanie a urážky, či už starostu, poslancov, ale aj tých, ktorí sa zastupiteľstva zúčastnili len ako pozorovatelia.

Pozitívnych informácií je veľa, že viac. Najvýraznejšia je, že v júni sme otvorili prvú etapu prírodného detského ihriska. Je veľmi potešujúce vidieť, ako sa tam deti denne hrajú a užívajú si to. Toto bol moment, ktorý ženie do-

predu v tejto práci. Ďakujem ešte raz všetkým, ktorí sa o to pričínili a podporili – poslancom OZ, Stanovi Germuškovi, ktorý to celé naprojektoval, spoločnostiam Linak a LC manager a predsedovi PSK, Milanovi Majerskému za podporu z dotácie predsedu PSK v sumu 1.000,- Eur. Ďakujem deťom, ktoré osobne prišli poďakovať – boli to dojemné a povzbudivé chvíle, vážim si to.

Stručne ešte pár faktov:

➔ V máji sa spustil nariadený historicko-architektonický výskum v kaštieli. V auguste budeme poznať jeho výsledky a už teraz je jasné, že prinesie nové informácie o tejto národnej kultúrnej pamiatke. Výsledky by sme chceli propagovať na verejnom podujatí niekedy na jeseň v tomto roku.

➔ Krajské múzeum spravilo presun archeologickým zbierok, ktoré sa nachádzali v pivniciach kaštiela do svojich depozitárov.

➔ Uskutočnilo sa stretnutie s vedením Správy a údržby ciest Prešovského kraja o riešení dopravnej situácie v obci, kde sme riešili dopravné značenie, poškodený vjazd do obce a problémové časti hlavnej cesty a chýbajúceho chodníka v obci. Prislúbená bola pomoc pri riešení v tomto a ďalšom roku, podľa finančných možností.

➔ Prebehlo stretnutie s okresným riaditeľom a s vedením obvodného oddelenia Policajného zboru pri riešení neuhov, ktoré sa nám v obci rozširujú a to vyčisňovanie nepľočetých osôb v podobe poškodzovania budov a požívanie alkoholických nápojov, ale taktiež prekračovanie rýchlosti a nesprávne parkovanie v obci. Spustil sa monitoring.

➔ V polovici júla sme spustili osádzanie dopravného značenia v obci. Ide o nové a doplnkové značenie a osadenie dopravných zrkadiel.

➔ Po úprave projektovej dokumentácie sa v júli začali výkopové práce pre optický kábel. Prvé úseky boli rozpačité a stretli sa s nevôľou obyvateľov. Toto je však zámer, ktorý je potrebné podporiť a strpieť. Spoločnosť, ktorá osadenie realizuje má v podmienkach dať výkop do pôvodného stavu so zárukou 2 rokov.

➔ V júli sme spustili obecnú aplikáciu, ktorá upozorní na dôležité oznamy o dianí v obci a môžete tak mať jednoducho všetky informácie vo vrecku. Notifikácie upozornia na nové udalosti, ale napr. aj na aktuálny zber odpadov.

Váš starosta

**PREŠOVSKÝ
SAMOSPRÁVNY
KRAJ**

**VÝZVA
PRESEDU
PSK
2023**

Názov projektu

Zázračné miesto pre deti – zakúpenie hracích prvkov do detského ihriska

Prijímateľ podpory

**Obec Župčany
Župčany 95, 080 01**

Výška dotácie

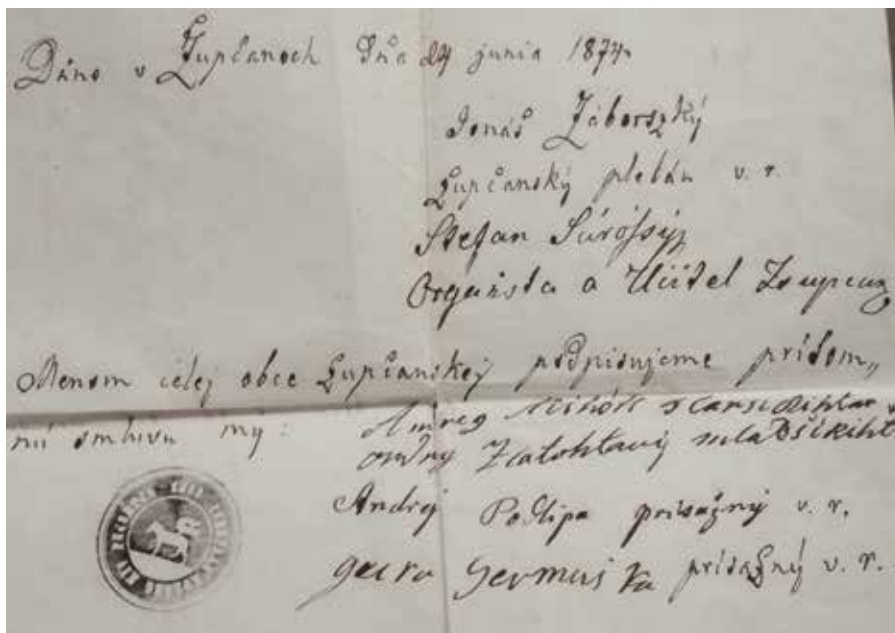
1000 €

Projekt je podporený z rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.

Cintorín v Župčanoch

Miesta posledného odpočinku našich predkov a našich najbližších patria nielen v kresťanskom svete medzi tie najpietnejšie a najváženejšie. Z pohľadu vývoja svetovej histórie tvorí národ popri živej populácii aj tí, ktorí už nie sú medzi nami, pretože pracovali a vytvárali hodnoty, na ktoré nadväzujeme dnes my. Aj z tohto dôvodu zrejme každý človek, ktorý utrpel stratu blížneho, nepochopí prejavy vandalizmu na podobnom mieste. Na druhej strane sú v súčasnosti čoraz populárnejšie virtuálne cintoríny, ktoré umožňujú lepšiu lokalizáciu hrobov zosnulých a sú využívané aj pri genealogickom výskume.

Ani cintoríny však nepatria k priestorom, ktoré sú stále, nemenné či večne využívané. V minulosti bolo relatívne bežným, niekedy priam až nevyhnutným javom upustiť od pochovávania na jednom mieste a zriadiť pre tieto účely iné miesto. Bežnou praxou bolo pochovávanie v okolí kostola, prípadne zriaďovanie osobitných cintorínov vynútených napríklad

• Podpisy na zadnej strane zmluvy

pri úderoch morových, či cholerových epidémií. Rozdiely v konfesiách sa v minulosti, ale aj dnes, odzrkadľovali aj v pochovávaní na rozdielnych cintorínoch.

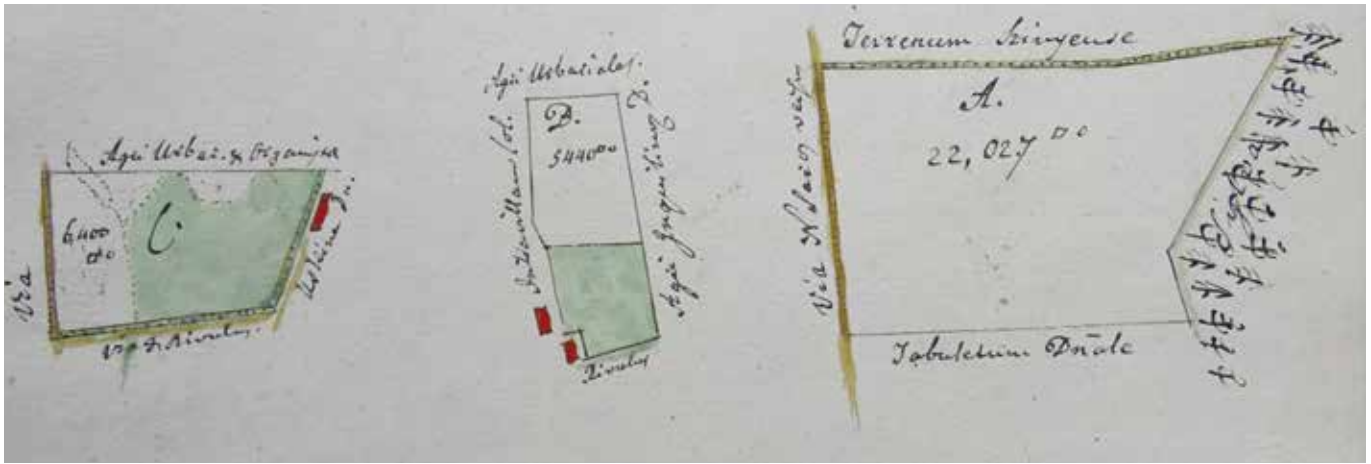
Prakticky všetky vyššie uvedené typy týchto pietnych miest boli prítomné aj v našej obci. V 19. storočí bol počas cholerovej epidémie zriadený osobitný cintorín mimo intravilánu obce. Židia žijúci v dedine mali cintorín spoločný spolu s niekoľkými Izraelitmi z ďalších

obcí pri Malom Šariši... K posledným pochovaným osobám pri kostole v Župčanoch patrila aj Jonáš Záborský – človek, ktorý sa nemalou mierou zaslúžil o vznik cintorína na mieste kde stojí dodnes.

Jeden z nových cintorínov bol v obci založený ešte pred príchodom Jonáša Záborského do Župčan v roku 1831. K tomuto cintorínu založenému počas cholerovej epidémie bola v roku 1843 pripojená komasáciou dvojkorcová roľa za

• Najstaršie hroby na cintoríne

• Farské pozemky v Župčanoch v roku 1843

farskou stodolou (1 korec približne 2850 m²). Čas však ukázal, že tento priestor sa pre pochovávanie nehodí. Jednak kvôli svojmu členitému tvaru, jednak pre svoju menšiu rozlohu, no najmä kvôli skutočnosti, že sa v hrobách nachádzalo plno vody, čo bolo nedôstojné. Zo Záborského iniciatívy sa tak začal proces, ktorý vyriešil otázku cintorína z dlhodobého hľadiska.

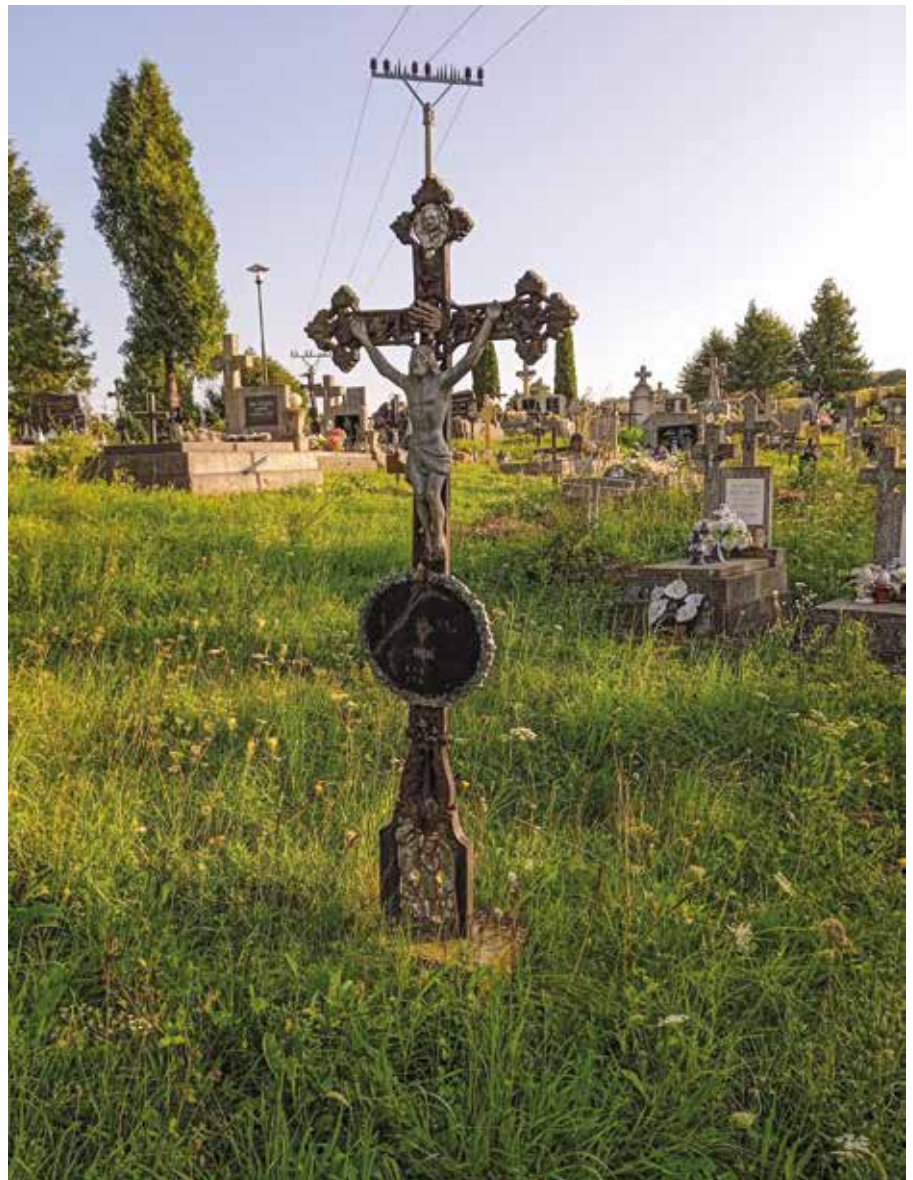
Úspešné riešenie tohto problému nastalo 24. júna 1874, keď bola spísaná tzv. „Smluva strany cintíra“. Jej originál sa nachádza v Krajskom múzeu v Prešove. Je evidovaná v zbierke Literárna história pod evidenčným číslom LH 107 – Rukopis Jonáša Záborského pod názvom: Smluva strany cintíra. Zmluvu spísal sám Záborský. Na základe tohto dokumentu sa Jonáš Záborský a Štefan Sárossy (učiteľ a organista v Župčanoch) dohodli so zástupcami obce – Andrejom Mihókom, Ondrejom Zlatohlavým (starší a mladší richtár), Andrejom Podlipom a Jurom Germuškom (prísaznými) – na vzájomnej výmene pozemkov. Obecné pozemky, na ktorých sa dovtedy pochovávalo, prešli do vlastníctva župčianskeho farára a organistu a zároveň sa z pozemkov Záborského a Sárossyho vybral dostatočný priestor pre zriadenie nového cintorína, ktorý prešiel spolu s pozemkami do správy obce. Zmluva bola podpísaná všetkými účastníkmi a opatrená obecnou pečiatkou.

Nový cintorín mal byť zriadený pre všetky vierovyznania. Župčian-

sky farár k nemu umožnil prístup cestou cez farský pozemok, na ktorom mala obec zriadiť a udržiavať mostík cez priekopu a v prípade potreby cestu vykosiť. Zmluva mala „neporušiteľnú platnosť“, bola vyhotovená v dvoch exemplároch a zaslaná pre odobrenie biskupo-

vi do Košíc. Ako stálo v jej závere: „Jedno písmo bude sa prechovávať v cirkevnej, druhé vo valalskej ladičke.“ Nový, súčasný, cintorín bol v Župčanoch definitívne zriadený v roku 1876, teda v roku, keď Jonáš Záborský v Župčanoch zomiera.

Mgr. Erik Ondria, PhD.

Deťská rubrika

Milé deti,

leto sa pomaly končí a my veríme, že ste si vychutnali teplo počas voľných chvíľ a zažili množstvo krásnych zážitkov s rodičmi, starými rodičmi či kamarátmi. A presne takéto má leto byť. Práve vaše letné zážitky sú predmetom našej ďalšej súťaže. Tí menší môžu nakresliť obrázok a väčší napísať príbeh o najkrajšom zážitku tohto leta. Možno bude ťažké vybrať iba jeden, **no** pokúste sa. Na vaše výtvy sa tešíme na mailovej adrese noviny@zupcany.sk, alebo v kancelárii Obecného úradu do 30.9.2023. My následne vyberieme 1 najkrajšiu kresbu a 1 najzaujímavejší príbeh, ktoré odmeníme ;).

V minulom čísle ste mali za úlohu vyriešiť osem smerovku a poslať nám celé jej znenie, ktoré bolo „**TEŠÍME SA NA DOBRODRUŽSTVÁ**“. Všetky deti, ktorých rodičia nám mailom poslali správnu odpoveď, boli zaradené do žrebovania o poukážku na 2 pizze podľa vlastného výberu, ktoré do súťaže venovala miestna pizzéria Luigi pizza, za čo jej v mene výhercov ďakujeme. Šťastie sa tentokrát usmialo na **Veroniku Kijovskú, Jerguša Kaščáka a Patrika Novackého**. Výhercom srdečne blahoželáme, ceny si môžu vyzdvihnúť na Obecnom úrade počas úradných hodín.

★ Martina Krempaská

• Logó sponzorov

Župčianske noviny. Ročník 1 (2023), č. 3. (august 2023). Evidenčné číslo periodika: EV 6096/23/PT. ISSN 2730-0714

Vydáva Obecný úrad Župčany, Župčany 95, 080 01 Prešov. Vychádza 4 krát ročne.

Redakcia: šéfredaktor Samuel Kucharik, redaktori: Mgr. Martin Dlugoš, PhDr. Martina Krempaská, Mgr. Erik Ondria, PhD., Bc. Anna Val'ková.

Jazyková úprava Mgr. Patrícia Krempaská. Grafická úprava Bc. Martin Hajduk. Tlač Rotaprint Košice.

Poštová adresa redakcie totožná s adresou vydavateľa. Email: noviny@zupcany.sk

© Autorské práva vyhradené. Rozmnožovanie textu, fotografií a ostatného materiálu z novín v akejkoľvek podobe len so súhlasom vydavateľa.